

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ М. В. – МАК ЧАЧАК ДОО И ДРУГИ против СРБИЈЕ

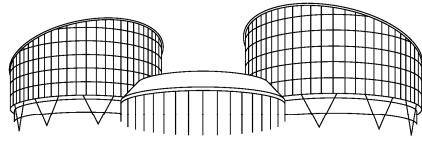
(Представке бр. 67856/14, 69282/14 и 70253/14)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

27. септембар 2016. године

Ова пресуда је правоснажна. Она може бити предмет редакцијске измене.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

У предмету М. Б. – Мак Чачак ДОО и други против Србије,
Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању већа у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник,*

Branko Lubarda,

Georgios A. Serghides, *судије,*

и Fatoş Ağacı, *заменик секретара Одељења,*

После већања на затвореној седници 6. септембра 2016. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу три представке (бр. 67856/14, 69282/14 и 70253/14) против Србије, које су Суду поднели према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“) предузеће *М.Б. – Мак Чачак ДОО*, друштво са ограниченом одговорношћу из Србије („први подносилац представке“), господин Бранко Стефановић, српски држављанин („други подносилац представке“), и *Плус ДОО*, друштво са ограниченом одговорношћу из Србије („трећи подносилац представке“), 10. октобра 2014. године, односно 15. октобра 2014. године.

2. Првог и трећег подносиоца представки заступала је госпођа Д. Јанковић, адвокат из Чачка, а другог подносиоца представке заступао је господин В. Ђинђић, адвокат из Алексинца. Владу Србије („Влада“) заступао је њен заступник у то време, госпођа В. Родић.

3. Представке су 18. децембра 2014. године прослеђене Влади.

4. Влада је ставила примедбу на разматрање представке од стране Одбора. Пошто је размотрио ову примедбу, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

A. У вези са првим подносиоцем представке

5. Трговински суд у Чачку је 29. јуна 2005. године наложио друштвеном предузећу *Фабрика резног алатала АД* (у даљем тексту: „дужник“) да првом подносиоцу представке исплати прецизиране износе на име штете, заједно са трошковима парничног поступка.

6. Виши трговински суд у Београду је 22. фебруара 2006. године преиначио првостепену пресуду, тако што је наложио дужнику да првом подносиоцу представке плати и прецизиране износе на име губитка зараде и повећао износ досуђених трошкова поступка. Ова пресуда је постала правоснажна неодређеног дана.

7. На основу предлога првог подносиоца представке, Трговински суд у Чачку је 26. јуна 2007. године наложио извршење наведених пресуда и даље наложио дужнику да првом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

8. Дужник је првом подносиоцу представке 17. марта 2009. године исплатио део износа прецизираних у наведеним пресудама.

9. Агенција за приватизацију је 30. марта 2010. године наложила реструктурирање дужника првог подносиоца представке. Због тога је извршни поступак против дужника обустављен.

10. Први подносилац представке је 11. марта 2011. године уложио уставну жалбу.

11. Уставни суд је 21. маја 2014. године утврдио повреду права првог подносиоца представке на суђење у разумном року и права на мирно уживање имовине. Он је даље досудио првом подносиоцу представке износ од 1.000 евра (ЕУР) на име правичног задовољења за нематеријалну штету и наложио суду у Чачку да поступак убрза. Уставни суд је одбио захтев првог подносиоца представке за накнаду материјалне штете као преурађен, пошто је извршни поступак био у току.

Б. У вези са другим подносиоцем представке

12. Трговински суд у Краљеву је 11. јула 2003. године утврдио стечено имовинско право подносиоца представке на одређеним канцеларијама и наложио ГП Јастребац (у даљем тексту: „дужник“), друштвеном предузећу у стечају, да заврши изградњу те непокретности. Трговински суд је даље наложио дужнику да другом подносиоцу представке исплати одређени износ, ако то не уради. Ова одлука је постала правоснажна неодређеног дана. Дужник никада није завршио изградњу непокретности у питању.

13. Дужник је 9. септембра 2009. године исплатио подносиоцу представке део износа утврђеног одлуком.

14. Други подносилац представке је 11. маја 2011. године уложио уставну жалбу.

15. Уставни суд је 26. марта 2014. године утврдио повреду права другог подносиоца представке на суђење у разумном року. Он му је даље досудио 500 евра на име правичног задовољења за нематеријалну штету и наложио надлежном суду да убрза стечајни поступак. Уставни суд је одбио притужбу другог подносиоца представке у вези са његовим правом на мирно уживање имовине, као и његовим захтевом за накнаду материјалне штете, јер је стечајни поступак и даље у току.

В. У вези са трећим подносиоцем представке

16. Трговински суд у Београду је 22. септембра 2003. године наложио друштвеном предузећу, *ДП Фабрика термотехничких уређаја и монтаже „ЦЕР“ Чачак* (у даљем тексту: „дужник“), да трећем подносиоцу представке исплати прецизиране износе на рачун штете, заједно са трошковима парничног поступка. Ова пресуда је постала правоснажна до 17. октобра 2003. године.

17. На основу предлога трећег подносиоца представке, Општински суд у Београду је 30. октобра 2006. године прихватио извршење наведене пресуде и дужнику даље наложио да првом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

18. Трећи подносилац представке је 12. октобра 2011. године уложио уставну жалбу.

19. Уставни суд је 17. априла 2014. године утврдио повреду права трећег подносиоца представке на суђење у разумном року. Он му је даље досудио 800 евра на име правичног задовољења за нематеријалну штету и наложио надлежном суду да убрза поступак. Уставни суд је одбио притужбу трећег подносиоца представке у вези са његовим правом на мирно уживање имовине, као и његовим захтевом за накнаду материјалне штете, јер је извршни поступак и даље у току.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО И ПРАКСА

20. Релевантно домаће право које се односи на статус друштвених предузећа, као и извршне и стечајне поступке, изнето је у предметима *Р. Качапор и друге подносиоце представке против Србије*, бр. 2269/06 и друге, ст. 57-64. и 71-76, 15. јануар 2008. године и *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 88-93, 15. октобар 2013. године. Штавише, судска пракса Уставног суда у односу на друштвена предузећа, заједно са релевантним одредбама које се односе на уставну жалбу изнета је у одлуци о допуштености у предмету *Маринковић против Србије* (одлука), број 5353/11, ст. 26-29. и 31-44, 29. јануар 2013. године, пресуди *Маринковић против Србије*, број 5353/11, ст. 29-31, 22. октобар 2013. године и одлуци *Феризовић*

против Србије (одлука), број 65713/13, ст. 12-17, 26. новембар 2013. године.

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

21. Суд сматра да у складу са правилом 42. став 1. Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на заједничку чињеничну и правну позадину.

II. НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ ЧЛАНА 6. СТ. 1. И ЧЛАНА 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

22. Подносиоци представки су се притуживали због пропуста Тужене државе да изврши или да у потпуности изврши правоснажне судске пресуде донете у њихову корист и због непостојања делотворног правног лека с тим у вези. Они су се позвали на члан 6. став 1. и члан 13. Конвенције, као и члан 1. Протокола број 1, који у релевантном делу гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

А. Допуштеност

23. Влада је тврдила да представке треба прогласити недопуштеним, пошто је Уставни суд сваком подносиоцу представке досудио одређени износ на име накнаде претрпљене нематеријалне штете и тиме им пружио одговарајуће обештећење. Подносиоци представке су тако изгубили статус жртве. Влада је даље тврдила да се предузећа о којима је реч не могу сматрати државним. Посебно њихови поступци, као и поступци њихових директора, не могу се приписати Туженој држави. Чињеница да су се наведена предузећа углавном састојала од друштвеног капитала не треба да буде одлучујућа за оцену одговорности Тужене државе.

24. Подносиоци представке се са тим нису сложили.

25. Суд констатује да је Уставни суд заиста утврдио да су подносиоци представке претрпели повреду њихових уставних права и досудио им је одређене износе на име накнаде нематеријалне штете. Међутим, за разлику од других сличних случајева (види, на пример, *Феризовић против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 14.), Уставни суд је пропустио да држави наложи да из сопствених средстава исплати износе досуђене домаћим пресудама у питању, а у вези са другим и трећим подносиоцем представке одбио је притужбу у вези са правом на мирно уживање имовине. Даље, с обзиром на његову праксу (*Стошић против Србије*, број 64931/10, ст. 66-68, 1. октобар 2013. године), Суд подсећа да се суме које је Уставни суд досудио подносиоцима представке за нематеријалну штету не могу сматрати довољним обештећењем (*Scordino против Италије (број 1)* [ВВ], број 36813/97, ст. 211-216, ЕЦХР 2006-V). Према томе, ови подносиоци представке морају се и даље сматрати жртвама, у смислу члана 34. Конвенције.

26. У вези са обавезом Тужене државе за дуговања предузећа у питању, Суд је већ више пута навео у упоредивим случајевима против Србије да је држава одговорна за измирење дугова друштвених/државних предузећа утврђених правоснажним домаћим судским пресудама (види, на пример, *Р. Качапор и други*, цитирану у горњем тексту, ст. 97-98.). Међутим, пријатељско поравнање је постигнуто пред Судом у неколико случајева у вези са истим предузећима (види *Piper и други против Србије* (одлука), бр. 73409/13 итд, 31. март 2015. године, и *Вукајлић и други против Србије* (одлука), бр. 72396/12 итд., 10. јун 2014. године). Суд не види ниједан разлог да

одступи од те праксе у овом случају. Сходно томе, примедба Владе мора се одбацити.

27. Пошто притужбе подносилаца представке нису ни очигледно неосноване, у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције, нити недопуштене по неком другом основу, оне се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

28. Суд констатује да су домаће пресуде које се разматрају у овом предмету остале неизвршене или делимично неизвршене до данас.

29. Суд приећује да је често утврдио повреде члана 6. став 1. Конвенције и/или члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију у предметима који покрећу питања слична онима постављеним у предметном случају (види *Р. Качанор и друге подносиоце представки*, цитирана у горњем тексту, ст. 115-116. и 120; *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05, 43548/05, 43569/05 и 36986/06, ст. 123-124. и 133-134, 13. јануар 2009. године).

30. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није истакла ниједну чињеницу, нити убедљив аргумент који би га могао убедити да донесе другачији закључак у конкретном случају. Према томе, дошло је до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1.

31. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да разматра суштински исту притужбу према члану 13. Конвенције (види, уз одговарајуће измене, *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

32. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.“

А. Штета, трошкови

33. Сви подносиоци представке су тражили да држави буде одређено да им, из сопствених средстава, исплати дуг према пресудама, заједно са трошковима извршног поступка, умањен за износе који су им већ исплаћени по овом основу. Други подносилац представке је даље тражио да се држави одреди да му исплати 25.525,60 евра због немогућности да користи канцеларије у питању и

да му се дозволи да уђе у посед наведених канцеларија или да му се исплати њихова комерцијална вредност.

34. На име нематеријалне штете, сваки подносилац представке је тражио 3.000,00 евра.

35. На име трошкова насталих пред Судом, први и трећи подносилац су тражили по 2.000,00 евра, а други подносилац представке је тражио 1.500,00 евра.

36. Влада је оспорила ове захтеве.

37. С обзиром на повреде које је утврдио у овом случају и сопствену праксу (види, на пример, *Р. Качапор и друге подносиоце представки*, цитирана у горњем тексту, ст. 123-26; и *Црнишанин и други*, цитирана у горњем тексту, став 139.), Суд сматра да Влада треба да исплати подносиоцима представке суме досуђене правоснажним домаћим пресудама у питању (види ст. 5, 12. и 16. у горњем тексту), као и утврђене трошкове извршног поступка, умањене за износе који су им можда већ исплаћени по овом основу.

38. У вези са осталим делом захтева другог подносиоца за накнаду материјалне штете, Суд налази да између наводне штете и утврђене повреде не постоји узрочна веза. Он, према томе, одбацује овај део захтева другог подносиоца представке за накнаду материјалне штете.

39. Штавише, Суд сматра да су подносиоци представке претрпели одређени губитак због повреда Конвенције у овом предмету. Пресуђујући на правичној основи, како се то захтева чланом 41. Конвенције, Суд сматра да је оправдано да сваком подносиоцу представке досуди по 2.000,00 евра, умањено за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем новоу, за претрпљену нематеријалну штету, као и трошкове настале пред Судом (види *Стошић против Србије*, цитирана у горњем тексту, ст. 66. и 67.).

Б. Затезна камата

40. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да представке здружи;
2. *Проглашава* представке допуштеним;

3. *Утврђује* да је дошло до повреда члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију;
4. *Утврђује* да нема потребе да се посебно разматра притужба према члану 13. Конвенције;
5. *Утврђује*
 - (а) да Тужена држава исплати подносиоцима представке, из сопствених средстава и у року од три месеца, износе досуђене пресудама донетом у њихову корист, после одузимања износа који су можда већ исплаћени по овом основ;
 - (б) да Тужена држава исплати подносиоцима представке, у истом року, по 2.000,00 евра (две хиљаде евра) на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може наплатити подносиоцу представке, који ће се претворити у локалну валуту Тужене државе по курсу важећем на дан измирења;
 - (в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведени износ по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;
6. *Одбија* преостали део захтева подносилаца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 27. септембра 2016. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара Одељења

Pere Pastor Vilanova
Председник